

N:o 39.

Af herr **A. W. Styrlander**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till tillägg till lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

Vid nästlidets års riksdag väcktes, som bekant, af mig motion derom, att Riksdagen ville besluta att till Kongl. Maj:t aflåta skrifvelse med begäran, att förslag till tillägg till ofvan omförmälda lag i syfte att under vissa vilkor bereda ersättning af allmänna medel åt vittnen, som af för brott tilltalade personer åberopats, måtte för Riksdagen framläggas.

Motionen afstyrktes af lagutskottet hufvudsakligast af det skälet, att merberörda lag redan nu skulle innehålla bestämmelser, som skulle kunna undanröja de svårigheter, jag velat ha afhjelpa beträffande de fall, att antingen den tilltalade saknade medel att betala vittnesersättningen, eller det af denne åberopade vittnet på grund af medellöshet vore urståndsatt att infinna sig vid domstolen. Men redan lagutskottet medgaf, att den utväg, lagen medgafve domstol att lösa frågan, vore beroende på den omständigheten, att det af en tilltalad person åberopade vittnets afhörande verkligen syntes vara af någon betydelse i målet; och Andra Kammaren visade sitt intresse för saken genom att med en ganska stor majoritet bifalla den af mig väckta motionen om en skrifvelse till Kongl. Maj:t.

Första Kammaren afslog väl motionen, men den omständigheten, att dels en af kammarens ledamöter i lagutskottet, häradshöfdingen Ölander, reserverade sig mot vissa delar af motiveringen, och dels en af kammarens

lagfarne ledamöter, borgmästaren von Stapelmohr understödde min motion i hvad den afsåge häktad person, torde få anses utgöra ett bevis för, att sympatier för motionen äfven funnos i Första Kammaren, der herr von Stapelmohrs förslag samlade 16 röster. Då jag fortfarande anser, att vår lagstiftning i detta afseende har en lucka eller åtminstone en mycket betänklighetsfull otydlighet, vågar jag därför å nyo upptaga motionen, om än i någon förändrad form.

Jag vill nemligen godkänna lagutskottets påstående, att det kunde lätteligen vålla missbruk, och att statsverket skulle kunna tillskyndas oskäligen kostnader, om man skulle medgifva, att alla af tilltalade personer åberopade vittnen skulle tillerkännas ersättning af allmänna medel. Och något sådant har jag heller aldrig begärt.

Men å andra sidan måste jag medgifva, att de af mig i fjolårets motion påpekade sätten att förberedelsevis höra vittnena i hemorten icke heller torde kunna genomföras. Jag vill därför inskränka mitt förslag till en viss öfverensstämmelse med det af herr von Stapelmohr i Första Kammaren framställda förslaget.

Utom de skäl, som finnas anförda i min till förra årets Riksdag aflämnade motion i ärendet, till hvilken jag hänvisar, vill jag anförä ännu ett par, som återfinnas i herr v. Stapelmohrs anförande.

Då staten i ordningens och säkerhetens intresse beröfvar en person hans frihet, innan han är lagligen öfvertygad om brott, bör ock staten se till, att den häktade får åtnjuta laga rättegångsförmåner utan särskilda kostnader för honom eller af honom åberopade vittnen. Detta synes mig vara lika naturligt, som att lagen medgifver häktad person rätt att för besvärsskrifts författande få vända sig till vederbörande befallningshafvande. Vidare vill jag erinra om det förhållandet, som jemväl af herr von Stapelmohr påpekades i hans anförande, då ärendet behandlades i Första Kam-maren, eller att nya lagberedningen i sitt förslag till rättegångsväsendets ombildande af år 1884 icke tvekade att föreslå, att ersättning af allmänna medel skulle utbetalas äfven till vittne, som inkallats på begäran af tilltalad, som hålles häktad.

Helt naturligt är, att det för en häktad person är mycket svårt att få sina vittnen afhörda, om han saknar medel att betala dem, eller om vittnena sakna medel till resa och uppehälle under resan, eller, hvilket ock ganska ofta inträffar, att båda dessa fall förekomma på en gång. Det vore därför en enkel gärd åt rättvisan, om staten härvidlag trädde emellan.

Men då hvarje förberedande pröfning af vittnesmålens betydelse för saken måste blifva otillfredställande, och frågan enklast löses, om ett sådant tillägg göres till lagen, att densamma blir öfverensstämmande med nya lagberedningens ofvan omförmälda förslag, vågar jag därför vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del antaga det tillägget till ofvan omförmälda lags 1 §:s andra moment, att orden »eller på begäran af häktad person» inskjutas mellan orden »förordnande» och »inkallad,» hvarigenom detta moment, som nu lyder: »enahanda rätt till ersättning tillkommer den, som i mål af nämnda beskaffenhet blifvit enligt domstols förordnande inkallad såsom vittne, eller af åklagaren åberopats eller enligt domstols förordnande inkallats för att upplysningsvis höras» skulle få följande förändrade lydelse: enahanda rätt till ersättning tillkommer den, som i mål af nämnda beskaffenhet blifvit enligt domstols förordnande eller på begäran af häktad person inkallad såsom vittne, eller af åklagaren åberopats eller enligt domstols förordnande inkallats för att upplysningsvis höras.

Om det af mig nu framställda lagförslaget icke kan vinna Riksdagens bifall, vågar jag alternativt hemställa,

att Riksdagen ville besluta att till Kongl. Maj:t aflåta skrifvelse med anhållan, att förslag till tillägg till ofvan omförmälda lag i angifvet syfte måtte för Riksdagen framläggas.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 25 januari 1897.

W. Styrlander.
